

VOORSTEL

Algemeen Bestuur

ONDERWERP	Rapport RIVM inzake risico's van opslag gasolie in zoutcavernes	AGENDAPUNT	E06a
DATUM	29 juni 2015		
OPENBAAR	ja	BEHANDELD DOOR	Drs. W. van der Loos
REGISTRATIENUMMER	[Registratienummer]	TELEFOONNUMMER	088 256 8420
PORTEFEUILLEHOUDER	Burgemeester De Graaf		

Besluit

[Toelichting]

Voorstel

Voorgesteld wordt de studie van het RIVM voor kennisgeving aan te nemen.

Samenvatting

Zie toelichting

Aan het algemeen bestuur

In februari 2014 is drukuitval geconstateerd bij de opslag van ruwe olie in Epe-Gronau (Duitsland) ca. 4 km. vanaf de Nederlandse grens. Sinds 1974 wordt daar in 3 zoutcavernes in totaal 1,4 miljoen m3 ruwe olie opgeslagen op een diepte van meer dan 1000 meter. Op 12 april 2014 is op drie verschillende plekken in de omgeving van deze cavernes olie aan het oppervlakte getreden. Direct gevolg in Duitsland : één familie heeft de boerderij moeten verlaten. Tien koeien, die met olie vervuilde oppervlakte water hadden gedronken, werden ziek en moesten worden afgemaakt. Grote hoeveelheden van het opborrelende olie-water-mengsel zijn sindsdien afgezogen. Mogelijke milieuschade wordt gemonitord door de lokale autoriteiten.

Inmiddels is in Epe-Gronau het olielek gelokaliseerd in het boorgat op 217 meter diepte, dus niet in de caveerne zelf. Het boorgat is een verticale buis die de caveerne met de installaties aan het maaiveld verbindt. Er lekt geen nieuwe olie meer uit de caveerne maar vanuit de ondergrond komt nog olie omhoog. De hoeveelheden olie zijn echter zeer beperkt en worden opgevangen. Er is geen risico van verontreiniging op Nederlands grondgebied. De oorzaak van het ontstaan van de lekkage is nog niet bekend. Het onderzoek naar de oorzaak loopt nog.

Vergunning opslag gasolie Marssteden

Het ministerie van Economische Zaken heeft in 2013 aan AkzoNobel een vergunning afgegeven om in een vijftal zoutcavernes in Enschede, onder het industrieterrein De Marssteden, gasolie op te slaan. Door het onherroepelijk worden van de vergunning met ingang van 1 april 2014 kan Akzo Nobel in principe starten met de opslag van gasolie.

Bij de voorbereiding van de vergunningverlening aan AkzoNobel heeft de Veiligheidsregio Twente op 19 februari 2013 geadviseerd op het inpassingsplan op basis van het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen. Op 13 mei 2013 is door de VRT ook geadviseerd op de omgevingsvergunning, eveneens op basis van het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen.

Omdat de wettelijke adviestaak van de Veiligheidsregio Twente betrekking heeft op externe veiligheid is rekening gehouden met het scenario plasbrand : brand nabij vulpunt, waarbij brandstof vrijkomt uit de vulpijp c.q. tankauto. Aangezien het vlampunt van de betrokken stof echter hoog is, is de kans dat een vrijgekomen stof ontbrandt klein. De externe veiligheidsrisico's zijn klein.

Door de omvang van de opslag valt deze binnen de reikwijdte van het Brzo. Hierdoor is de aanvrager verplicht een veiligheidsrapportage op te stellen. Veiligheidsregio Twente heeft medio 2013 het door AkzoNobel ingediende veiligheidsrapport op volledigheid en ontvankelijkheid beoordeeld. Vorig jaar is met AkzoNobel een nieuwe versie van het veiligheidsrapport besproken. Voor het in werking nemen van de inrichting dient AkzoNobel een volledig en actueel veiligheidsrapport in te dienen. Gegevens uit dit rapport gebruikt Veiligheidsregio Twente voor het opstellen van een rampenbestrijdingsplan. Dit is volgens de wet Veiligheidsregio's een wettelijke verplichting. Toezichthouders van Veiligheidsregio Twente controleren in de gebruiksfase, tezamen met Staatstoezicht op de Mijnen, of regels zijn nageleefd.

Gronau-Epe

De gebeurtenissen in Epe-Gronau heeft in Twente en daarbuiten geleid tot onrust in de bevolking en de politiek. Op 8 mei 2014, na het bekend worden van de lekkage in Gronau-Epe, is een vergadering belegd van het Regionaal Beleidsteam Twente onder voorzitterschap van de toenmalige voorzitter van de Veiligheidsregio Twente, de heer P. den Oudsten. Besloten werd tot het instellen van een ambtelijke projectgroep met de opdracht de situatie in Gronau-Epe continu te monitoren en hierover te rapporteren.

Door de gemeenten Enschede/Hengelo en de Veiligheidsregio Twente (dd. 25 mei 2015) zijn brieven verstuurd aan de minister met het verzoek de geplande olieopslag in de Marssteden op te schorten en nader onderzoek te (laten) verrichten naar de veiligheid van olieopslag in cavernes. Ook in de Tweede Kamer en Provinciale Staten zijn, naar aanleiding van de gebeurtenissen in Gronau-Epe, door verschillende fracties vragen gesteld.

Na het bekend worden van de lekkage is de minister van Economische Zaken met AkzoNobel in overleg getreden om te bespreken welke consequenties de gebeurtenissen in Duitsland hebben voor de geplande opslag in Enschede. De minister is daarbij tot de conclusie gekomen dat AkzoNobel kan doorgaan met de voorbereidende werkzaamheden voor de realisatie van de olieopslag in Enschede (brief minister Kamp aan voorzitter Tweede Kamer dd. 3 juni 2014). Als de oorzaak van de lekkage in Duitsland bekend is, zal worden bezien of voor de olieopslag onder de Marssteden extra onderzoek en mogelijk aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. In de brief geeft de minister aan dat hij via Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) nauw contact heeft met de Bezirksregierung Arnsberg, de verantwoordelijke instantie voor mijnbouw in Noordrijn-Westfalen, en hij houdt samen met SodM de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

Dit standpunt heeft de minister nogmaals uiteengezet in een gesprek op 12 januari 2015 met vertegenwoordigers van de gemeenten Enschede en Hengelo, Veiligheidsregio Twente en Waterschap Vechtstromen op het stadhuis te Enschede.

Literatuurstudie RIVM

In zijn vergadering van 26 november 2014 heeft het dagelijks bestuur besloten het RIVM te vragen een algemeen (wetenschappelijke) literatuurstudie te doen naar olieopslag in zoutcavernes. Doel van de studie was om RIVM-kennis over te laten dragen aan de Veiligheidsregio Twente met betrekking tot incidenten in en rondom zoutcavernes bij ondergrondse opslag van brandstoffen om daarmee een aanvullende inschatting te kunnen maken van eventuele risico's. De resultaten van de studie zijn in de eerste week van juni 2015 door het RIVM aan de VRT aangeboden (zie bijlage).

Resultaten

Het RIVM spreekt geen oordeel uit over de vergunningverlening voor de opslag van gasolie door AkzoNobel in de Marssteden. Dit doet zij ook niet over de onderbouwde documenten, die betrekking hebben op de vergunningverlening. Waar nodig zijn de gegevens uit deze documenten van de vergunning door het RIVM als aanneme meegenomen.

Het RIVM komt tot de conclusie dat de historische gegevens, inclusief aantallen, slechts zeer beperkt toepasbaar zijn voor het schatten van risico's voor de situatie bij de Marssteden. De installatie in de Marssteden heeft specifieke

kenmerken (onder andere een dubbelwandige toevoerbuis), er zijn specifieke preventieve maatregelen toegepast, is van recente datum en dus met moderne middelen gebouwd.

Tevens komt het RIVM tot de conclusie dat er geen gegevens bekend zijn waarmee een statische relatie gelegd kan worden tussen het aantal in gebruik zijnde installaties wereldwijd en het aantal (historische) incidenten. Van de wereldwijd gedurende 50 jaar geconstateerde 5 incidenten met de opslag van ruwe olie staat van 1 incident vast dat de brandstof buiten de installatie is getreden. Ook kan worden geconstateerd dat ondergrondse opslag bij incidenten tot minder doden en gewonden leidt dan bij bovengrondse opslag. Voor het volledige overzicht van de door het RIVM uitgebrachte conclusies wordt verwezen naar par. 3 van het RIVM-rapport.

Het RIVM doet de aanbeveling om bij de planvorming meerdere partijen te betrekken, zoals waterschappen, GGD, Gemeente etc.. Het dagelijks bestuur neemt deze aanbeveling graag over. Het in een zo vroeg mogelijk stadium betrekken van meerdere partijen die bij het dossier een verantwoordelijkheid hebben, komt adequate planvorming zeker ten goede. Het is dan ook de bedoeling de resultaten van de studie niet alleen in formele zin ter kennisneming te brengen aan de verschillende instanties, zoals gemeenten Enschede en Hengelo, GGD, Waterschap Vechtstromen, Vitens N.V., provincie Overijssel, AkzoNobel, Staatstoezicht op de Mijnen, Ministerie van Economische Zaken (zie ook aanbiedingsbrief), maar daarbij tevens het verzoek te doen om de planvorming op elkaar af te stemmen, zodat verantwoordelijke partijen zich beter kunnen prepareren op hun rol. Afstemming kan daarbij plaatsvinden binnen de ambtelijke projectgroep die in 2014 in het leven is geroepen.

Het RIVM geeft aan dat het tijdig herkennen dat een incident heeft plaatsgevonden een belangrijk aspect is bij incidenten met ondergrondse opslag. Een kleine lekkage kan al grote gevolgen hebben. Het systeem van preventieve monitoring moet voldoende nauwkeurig zijn om ook kleine (ondergrondse) lekkages in een zo vroeg mogelijk stadium te herkennen.

Deze aanbeveling van het RIVM is van groot belang. Ook in de brief van minister Kamp aan de Tweede Kamer (zie hierboven) wordt hier op ingegaan. De minister geeft aan dat in de plannen voor de olieopslag in Enschede de druk in de annulaire ruimte constant wordt gemonitord. Door constante monitoring zal drukveranderingen snel worden opgemerkt. In de aanbiedingsbrief aan de verschillende instanties is deze aanbeveling met nadruk onder de aandacht worden gebracht.

Communicatie

Nadruk communicatie moet liggen op 3 aspecten:

- Ondergronds is veiliger dan bovengrondse opslag
- Gasolie product is minder gevaarlijk dan ruwe olie of gas
- Installatie is voorzien van dubbelwandige pijpen (veiliger dan enkelwandig)

Mogelijke risico's:

- Brand (bovengronds): zijn we op voorbereid
- Lekkage bij installatie (bovengronds): zijn we op voorbereid

Bijlage(n)

- aanbiedingsbrief met bijbehorend rapport RIVM 'Risico's van opslag gasolie in zoutcavernes'
- aanbiedingsbrief aan gemeente Enschede en Hengelo, GGD, Waterschap, Vitens, provincie Overijssel, AkzoNobel, ministerie van EZ, Staatstoezicht op de Mijnen
- brief Veiligheidsregio Twente aan minister Kamp dd. 26 mei 2014
- brief minister Kamp aan Veiligheidsregio Twente dd. 10 juli 2014

Enschede, 10 juni 2015

Het dagelijks bestuur

Secretaris,
H.G.W. Meuleman

Voorzitter,
Mr. G.J. de Graaf